

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 3

(2007–2008)

Om samtykke til ratifikasjon av overenskomst av 11. juli 2007 mellom Norge og Russland om den maritime avgrensning i Varangerfjordområdet

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 9. november 2007,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning

Overenskomst mellom Norge og Russland om den maritime avgrensning i Varangerfjordområdet ble undertegnet i Moskva 11. juli 2007.

Overenskomsten fastsetter en grenselinje i et kystnært område i og utenfor Varangerfjorden. Grenselinjen, med en lengde på til sammen 73 km, avgrenser sjøterritoriet, de økonomiske soner, kontinentalsokkelen og de tilstøtende soner mellom Norge og Russland. Den bygger på havrettens regler om maritim avgrensning.

Ettersom overenskomsten anses for å være av særlig viktighet, er Stortingets samtykke til ratifikasjon nødvendig i medhold av Grunnloven § 26, 2. ledd.

Et avtrykk av overenskomsten på norsk med kartskisse i illustrasjonsøyemed følger som trykt vedlegg til proposisjonen.

2 Bakgrunn

En sjøgrense mot Russland inne i Varangerfjorden ble fastsatt ved overenskomst av 15. februar 1957 mellom Norge og Sovjetunionen med beskrivelsesprotokoll av 29. november 1957, heretter betegnet som 1957-avtalen. Da avtalen ble inngått var bredden på norsk sjøterritorium 4 nautiske mil fra grunnlinjene, mens bredden på sovjetisk sjøterri-

torium var 12 nautiske mil. Avtalen tok imidlertid høyde for muligheten for en fremtidig utvidelse av sjøterritoriet ved å sette geografiske begrensninger for hvor langt partene kan utvide sitt territorialfarvann. Norsk sjøterritorium ble med virkning fra 1. januar 2004 utvidet fra 4 til 12 nautiske mil og det ble etablert en tilstøtende sone for visse kontrollformål ut til 24 nautiske mil, jf. lov av 27. juni 2003 nr. 57 om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone.

Drøftelsene mellom Norge og Russland om avgrensningen av kontinentalsokkelen i Barentshavet har pågått siden 1970 og for 200-milssonenes del siden 1984. Frem til nå har drøftelsene i det vesentlige fokusert på området der det er overlapping av det norske midtlinjekravet og det russiske sektorkravet i Barentshavet. Dette området ligger nordøst for Varangerfjordområdet, og det sørlige krysningspunktet mellom midtlinjen og det russiske sektorkravet ligger nesten 30 km nordøst av fjordens munning. Helt siden avgrensingsdrøftelsene startet, har det imidlertid vært på det rene at også dette havområdet lenger sør i Barentshavet må avgrenses. Dessuten har det vært behov for en teknisk oppdatering og utfylling av 1957-avtalen for området inne i Varangerfjorden. Etter utvidelsen av norsk sjøterritorium og etableringen av en tilstøtende sone på 24 nautiske mil har det blitt et større praktisk behov for å fastsette en grenselinje i Varangerfjordområdet.

Det ble avholdt fire forberedende møter i 2005–2006 i Oslo og Moskva mellom tekniske eksperter. Deretter ble det avholdt to forhandlingsrunder henholdsvis i Moskva 14.-16. mars 2007 og utenfor Oslo 24.-26. april 2007, samt ytterligere kontakter på embetsnivå mellom partene. På norsk side har forhandlingene vært ført av Utenriksdepartementet med deltakelse fra Statens kartverk og Olje- og energidepartementet. Statens kartverk har utført de nødvendige tekniske beregninger.

3 Generelt om overenskomstens hovedinnhold

Overenskomsten fastsetter en grenselinje for sjøterritoriet, de økonomiske soner, kontinentalsokkelen og de tilstøtende soner fram til krysningspunktet mellom midtlinjen og det russiske sektorkravet. Sjøgrensen som ble fastsatt ved 1957-avtalen fastholdes. For områdene innenfor Varangerfjordens munning oppdateres og utfylles 1957-avtalen. Utenfor Varangerfjordens munning trekkes en grenselinje nordøstover, som i det vesentlige sammenfaller med en forenklet midtlinje. Lengden på grenselinjen innenfor munningen av Varangerfjorden vil være 45 km. Utenfor munningen, fram til krysningspunktet mellom midtlinjen og det russiske sektorkravet, utgjør lengden på grenselinjen 28 km. Til sammen utgjør grenselinjen som er omhandlet i overenskomsten 73 km.

Grenselinjen avklarer hvor langt henholdsvis norsk og russisk jurisdiksjon og myndighetsutøvelse kan strekke seg i dette havområdet.

I samsvar med det som er vanlig i avgrensingsavtaler, regulerer overenskomsten fremgangsmåten dersom det konstateres mineralforekomster, typisk olje eller gass, som strekker seg over begge sider av grenselinjen. Det etableres en samarbeidsplikt med nærmere angitte prosedyrer dersom en slik grenseoverskridende forekomst blir konstatert.

Overenskomsten inneholder ingen fiskeribestemmelser, slik at norske og russiske rettigheter og forpliktelser på hver side av grenselinjen vil følge de vanlige reglene i havretten. Det gjeldende fiskerisamarbeidet med Russland vil være upåvirket av denne overenskomst.

Selv om 1957-avtalen står ved lag, vil i samsvar med alminnelig folkerett de materielle bestemmelser i denne overenskomst gå foran og erstatte 1957-avtalen.

4 Merknader til de enkelte bestemmelser i overenskomsten

Fortalen viser til ønsket om å fastholde og styrke det gode naboforholdet mellom Norge og Den russiske føderasjon. Videre tas hensyn til overenskomst om sjøgrensen mellom Norge og Sovjetunionen i Varangerfjorden av 15. februar 1957 og dens beskrivelsesprotokoll av 29. november 1957. Det blir også henvist til de relevante bestemmelser i FNs havrettskonvensjon av 10. desember 1982.

Artikkel 1 beskriver grenselinjen mellom Norge og Den russiske føderasjon i Varangerfjordområdet som en grenselinje som avgrenser sjøterritoriet, den økonomiske sonen, kontinentalsokkelen og andre jurisdiksjonsområder etablert i samsvar med folkeretten. Sistnevnte omfatter partenes tilstøtende soner.

Artikkel 2 angir geografiske koordinater for grenselinjens seks punkter, inklusive tre punkter beskrevet i 1957-avtalen, og bestemmer at grenselinjen skal bestå av rette geodetiske linjer mellom disse. Alle koordinater er definert i det geodetiske referansesystemet WGS84.

Punkt 1 er endepunktet på den norsk-russiske riksgrense merket i 1947, omtalt som grensemerke nr. 415 i 1957-avtalen. Punkt 2 er endepunktet for sjøgrensen fastsatt i 1957-avtalen, dvs møtepunktet mellom yttergrensene for norsk og russisk territorialfarvann i 1957, da bredden på Norges sjøterritorium var 4 nautiske mil. Punkt 3 er i overenskomsten definert som møtepunktet for yttergrensene for henholdsvis norsk og russisk sjøterritorium i Varangerfjorden. Punkt 4 er beskrevet som midtpunktet mellom Kibergnes og Kapp Njemetsky i 1957-avtalen. Punkt 5 er et knekkpunkt på avgrensingslinjen for de økonomiske sonene og kontinentalsokkelen. Videre er punkt 6 endepunktet for avgrensingslinjen i henhold til denne overenskomsten, da det fortsatt pågår forhandlinger om avgrensningen fra dette punktet og nordover. Dette innebærer at linjen trukket mellom punktene 1, 2 og 3 vil være grensen mellom partenes sjøterritorium (42 km). Linjen trukket mellom punktene 3 til 4 og videre 4 km utenfor punkt 4, vil være grensen mellom henholdsvis norsk sjøterritorium og russisk økonomisk sone, kontinentalsokkel og tilstøtende sone (7 km). Den øvrige del av grenselinjen fram til punkt 6 utgjør grensen mellom partenes økonomiske soner, kontinentalsokler og tilstøtende soner (24 km).

Som vedlegg til overenskomsten følger en kartskisse for illustrasjonsformål. Det presiseres at ved uoverensstemmelse mellom beskrivelsen av

Om samtykke til ratifikasjon av overenskomst av 11. juli 2007 mellom Norge og Russland om den maritime avgrensning i Varangerfjordområdet

linjen i overenskomsten og linjen på kartskissen, skal beskrivelsen av linjen i avtalens artikkel 2 gå foran.

Artikkel 3 regulerer den situasjon som vil oppstå dersom det oppdages grenseoverskridende petroleumsforekomster på den aktuelle del av kontinentalsokkelen. Formålet med bestemmelsen er å legge til rette for at felt som ligger på begge sider av grenselinjen, kan utnyttes som en enhet. Dette vil kunne bidra til en mer kostnadseffektiv og rasjonell utnyttelse av petroleumsforekomsten.

Dersom en av partene er av den oppfatning at forekomsten strekker seg over på dennes kontinentalsokkel, kan denne parten gjøre dette gjeldende overfor den andre part. Ved en slik situasjon skal partene drøfte forekomstens utstrekning. Dersom forekomsten strekker seg over begge sider av avgrensningslinjen, skal partene inngå en avtale om utnyttelsen av denne grenseoverskridende forekomsten som en enhet. Avtalen mellom partene skal inneholde bestemmelser om hvordan forekomsten skal utnyttes mest effektivt, utpeking av operatør, hvordan forekomsten samt utbyttet av denne skal fordeles mellom partene og prosedyrer for å bilegge enhver form for uenighet i denne forbindelse. Selv om det treffes avtale om at et grenseoverskridende felt skal utnyttes som en enhet, vil partene fortsatt ha jurisdiksjon på hver sin side av grenselinjen.

Når partene blir enige om en avtale om utnyttelse av grenseoverskridende petroleumsforekomster på kontinentalsokkelen i Barentshavet i området nord for denne overenskomsts punkt 6, jf. artikkel 2, skal den nye avtalen også gjelde for petroleumsforekomster på kontinentalsokkelen som blir krysset av avgrensningslinjen i denne overenskomst. Dette gjelder med mindre noe annet avtales mellom partene.

Artikkel 4 bestemmer at partenes posisjoner vedrørende forhold som ikke reguleres av denne overenskomsten og folkerettens regler om havrettslige spørsmål, er uberørt av overenskomsten. Ingenting i overenskomsten skal påvirke partenes posisjoner vedrørende avgrensning i andre havområder eller på noen måte bli brukt i avgrensningsøyemed, med mindre noe annet avtales mellom partene. Dette innebærer at partenes syn på andre folkerettslige spørsmål ikke berøres av eller kan tolkes ut av overenskomsten.

Artikkel 5 bestemmer at overenskomsten er gjenstand for ratifikasjon og trer i kraft 30 dager etter datoen for utveksling av ratifikasjonsinstrumenter.

Overenskomsten inneholder ingen bestemmelser om hvor lenge den skal gjelde. Den inneholder

heller ingen bestemmelser om oppsigelse. I samsvar med folkerettens regler forutsettes den å være i kraft på ubestemt tid.

5 Forholdet til norsk rett

Overenskomsten nødvendiggjør ikke lov- eller forskriftsendringer.

Av lov av 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone § 1 fremgår at yttergrensen for den økonomiske sone ikke skal trekkes ut over midtlinjen i forhold til andre stater. Hva angår kontinentalsokkelen, defineres denne i lov av 29. november 1996 nr. 72 § 1–6, l) slik at den ikke strekker seg utover midtlinjen i forhold til en annen stat. I lov av 21. juni 1963 nr. 12 om vitenskapelig utforskning og undersøkelse etter og utnyttelse av andre undersjøiske naturforekomster enn petroleumsforekomster § 1 fremgår det også at loven ikke gjelder ut over midtlinjen i forhold til andre stater. Alle de tre ovennevnte bestemmelser presiserer imidlertid at grensen kan strekke seg utover midtlinjen dersom dette følger av overenskomst med vedkommende stat.

Ved overenskomsten videreføres 1957-avtalen, som samtidig oppdateres og utfylles. Dessuten trekkes en grenselinje videre nordøstover som klart ligger innenfor ovennevnte bestemmelser.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Ratifikasjon av overenskomsten i seg selv vil ikke få administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning. Potensielle funn og utnyttelse av naturforekomster i området som avgrenses gjennom overenskomsten, vil imidlertid på sikt selv sagt kunne få betydelige økonomiske konsekvenser.

7 Vurdering

En overenskomst om maritim avgrensning i Varangerfjordområdet vil klargjøre den nøyaktige grensen for norsk og russisk sjøterritorium, tilstøtende soner, økonomiske soner og kontinentalsokkel i det aktuelle området.

Forhandlingsresultatet anses å være en tilfredsstillende løsning, som samlet sett ivaretar norske interesser på en god måte. Enighet om en slik moderne avgrensningsavtale i tråd med folkeret-

Om samtykke til ratifikasjon av overenskomst av 11. juli 2007 mellom Norge og Russland om den maritime avgrensning i Varangerfjordområdet

ten, er også et positivt bidrag til Norges naboforhold til Russland.

Klare og presise grenser er vesentlig for alle havets brukere og fremmer stabilitet. Overenskomsten legger til rette for klarhet og forutsigbarhet med hensyn til hvilken stat som kan utøve myndighet i området.

Utenriksdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av overenskomst av 11. juli 2007 mellom Norge og Russland om den maritime avgrensning i Varangerfjordområdet.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til ratifikasjon av overenskomst av 11. juli 2007 mellom Norge og Russland om den maritime avgrensning i Varangerfjordområdet, i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om samtykke til ratifikasjon av overenskomst av 11. juli 2007 mellom Norge og Russland om den maritime avgrensning i Varangerfjordområdet

I

Stortinget samtykker i ratifikasjon av overenskomst av 11. juli 2007 mellom Norge og Russland om den maritime avgrensning i Varangerfjordområdet.

Vedlegg 1**Overenskomst mellom Kongeriket Norge og Den Russiske Føderasjon om den maritime avgrensning i Varangerfjordområdet**

Kongeriket Norge og Den Russiske Føderasjon, som ønsker å fastholde og styrke det gode naboforholdet,

som tar hensyn til Overenskomst av 15. februar 1957 mellom den Kongelige Norske Regjering og Regjeringen i Samveldet av Sovjetiske Sosialistiske Republikker om sjøgrensen mellom Norge og S.S.S.R. i Varangerfjorden og Beskrivelsesprotokoll av 29. november 1957 for sjøgrensen mellom Norge og Samveldet av Sovjetiske Sosialistiske Republikker i Varangerfjorden, merket i 1957,

som tar i betraktning de relevante bestemmelser i FNs havrettskonvensjon av 10. desember 1982,

er blitt enige om følgende:

Artikkel 1

Den linjen som er beskrevet i artikkel 2 i denne Overenskomst, skal avgrense sjøterritoriet, den eksklusive økonomiske sonen, kontinentalsokkelen og andre jurisdiksjonsområder etablert i samsvar med folkeretten, mellom Norge og Den Russiske Føderasjon i Varangerfjordområdet.

Artikkel 2

Den linjen som er omtalt i artikkel 1 i denne Overenskomst, skal bestå av rette geodetiske linjer som forbinder følgende punkter, inklusive de punkter som er definert i Overenskomst av 15. februar 1957 mellom den Kongelige Norske Regjering og Regjeringen i Samveldet av Sovjetiske Sosialistiske Republikker om sjøgrensen mellom Norge og S.S.S.R. i Varangerfjorden og Beskrivelsesprotokoll av 29. november 1957 for sjøgrensen mellom Norge og Samveldet av Sovjetiske Sosialistiske Republikker i Varangerfjorden, merket i 1957:

1. 69° 47' 41.42" N 30° 49' 03.55" E
2. 69° 58' 45.49" N 31° 06' 15.58" E

3. 70° 05' 58.84" N 31° 26' 41.28" E
4. 70° 07' 15.20" N 31° 30' 19.43" E
5. 70° 11' 51.68" N 31° 46' 33.57" E
6. 70° 16' 28.95" N 32° 04' 23.00" E

De geografiske koordinatene for ovennevnte punkter er definert i World Geodetic System 1984 (WGS84).

Punkt 3 på denne linjen er møtepunktet for yttergrensene for henholdsvis norsk og russisk sjøterritorium i Varangerfjorden fastsatt, i samsvar med folkeretten, på den dag denne Overenskomst trer i kraft.

I illustrasjonsøyemed er avgrensningslinjen og punktene som er oppregnet ovenfor inntegnet på kartskissen som er vedlagt denne Overenskomst. I tilfelle av uoverensstemmelse mellom beskrivelsen av linjen som er gitt i Overenskomsten og linjen som er tegnet på kartskissen, skal beskrivelsen av linjen i denne artikkelen gjelde.

Artikkel 3

Dersom det på kontinentalsokkelen som er avgrenset gjennom denne Overenskomst, konstateres at det er en petroleumsforekomst på den ene Parts kontinentalsokkel, og den annen Part er av den oppfatning at denne forekomsten strekker seg over på dennes kontinentalsokkel, kan den sistnevnte Part gjøre dette gjeldende overfor førstnevnte Part og i så fall fremlegge det materialet oppfatningen bygger på. Dersom en slik oppfatning gjøres gjeldende, skal Partene drøfte forekomstens utstrekning. Dersom forekomsten strekker seg over begge sider av avgrensningslinjen, skal Partene inngå en avtale om utnyttelsen av denne grenseoverskridende forekomsten som en enhet. En slik avtale skal omhandle hvordan en slik forekomst skal utnyttes mest effektivt, utpeking av operatør, hvordan forekomsten samt utbyttet av

Om samtykke til ratifikasjon av overenskomst av 11. juli 2007 mellom Norge og Russland om den maritime avgrensning i Varangerfjordområdet

denne skal fordeles mellom Partene og prosedyrer for å blegge enhver form for uenighet i denne forbindelse.

Enhver avtale mellom Partene om utnyttelse av grenseoverskridende petroleumsforekomster på kontinentalsokkelen nord for punkt 6 slik dette er definert i artikkel 2 i denne Overenskomst, skal også gjelde for petroleumsforekomster på kontinentalsokkelen som blir krysset av avgrensningslinjen som er beskrevet i denne Overenskomst, med mindre noe annet avtales mellom Partene.

Artikkel 4

Partenes posisjoner hva angår forhold som ikke reguleres av denne Overenskomst og hva angår folkerettens regler om havrettslige spørsmål, er uberørt av denne Overenskomst. Intet i denne Overenskomst skal påvirke Partenes posisjoner

vedrørende avgrensning i andre havområder eller på noen måte bli brukt i avgrensningsøyemed, med mindre noe annet avtales mellom Partene.

Artikkel 5

Denne Overenskomst er gjenstand for ratifikasjon og trer i kraft 30 dager etter datoen for utveksling av ratifikasjonsinstrumenter.

Utferdiget i to eksemplarer i Moskva 11. juli 2007 hvert på norsk og russisk, hvor begge tekster har samme gyldighet.

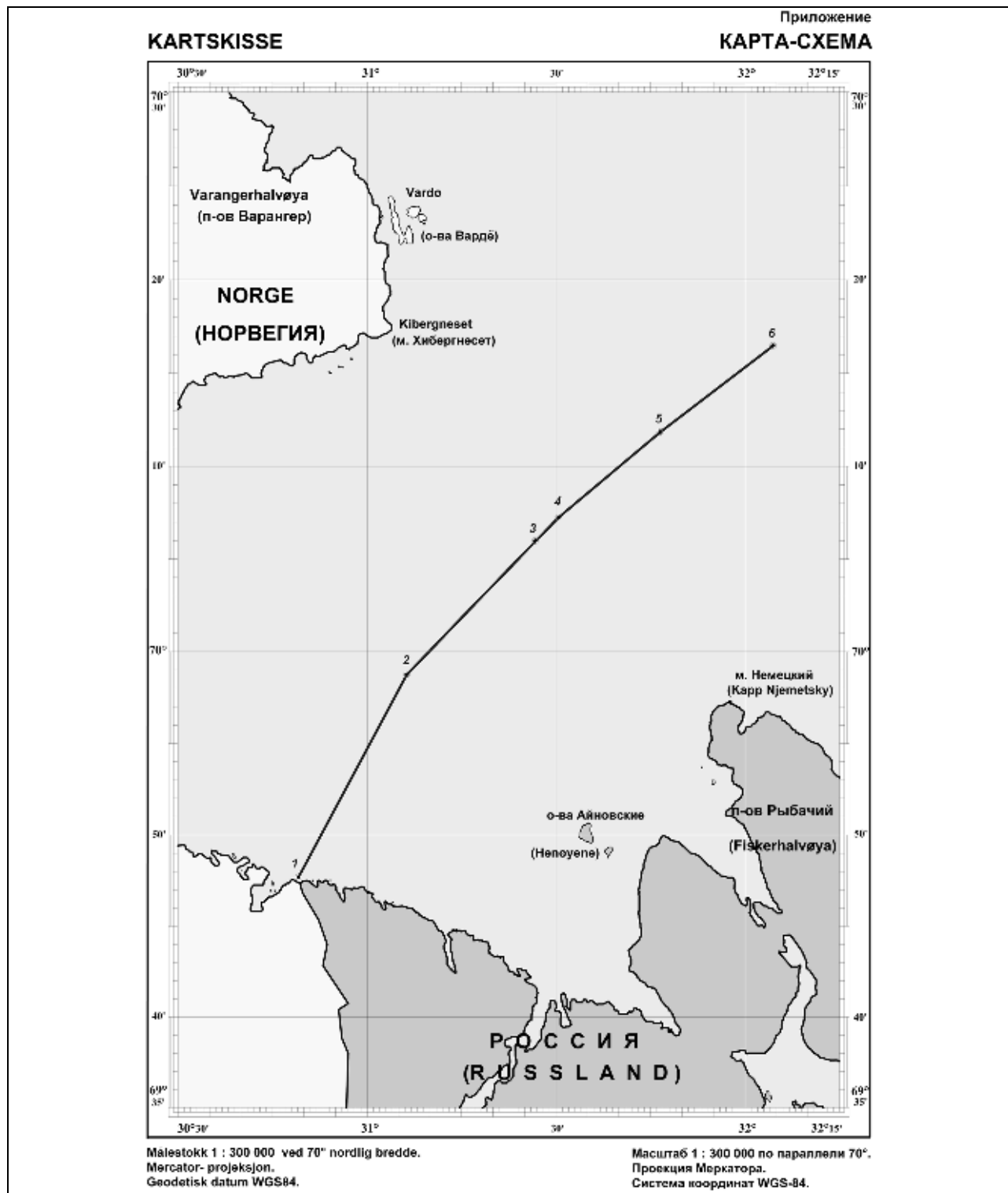
For Kongeriket Norge

For Den Russiske Føderasjon

Om samtykke til ratifikasjon av overenskomst av 11. juli 2007 mellom Norge og Russland om den maritime avgrensning i Varangerfjordområdet

Undervedlegg 1

Kartskisse

Figur 1.1 Kartskisse for illustrasjonsformål